

بخش اول



در این بخش ابتدا با اصطلاحات رایج در این درمان و سپس تکنیک‌های ضروری مورد استفاده در روش شنیداری کلامی و سپس نکاتی درمورد آموزش والدین و مدیریت و چیدمان کلاس آشنا خواهید شد.

آگاهی از صدا

اولین مرحله در شروع برنامه تربیت شنیداری، آموزش کودک در واکنش و یا پاسخ نسبت به وجود صدا هست که جزء اساسی‌ترین مراحل تربیت شنوایی می‌باشد. در این مرحله کودک کم‌شنوا باید یاد بگیرد تا به صداهای مختلف بصورت ثابت واکنش و یا پاسخ دهد. در واقع در این مرحله کودک، یاد می‌گیرد که به وجود صدا پاسخ دهد و به آن توجه کند و وقتی که صدایی نیست، واکنشی ندهد. یعنی پاسخ به صدا، زمانی که صدا وجود دارد و یا عدم پاسخ نسبت به صدا، زمانی که صدا وجود ندارد.

دلیل استفاده مداوم کودک در تمام ساعات بیداری از سمعک و یا پروتز

کودک کم‌شنوا باید به‌صورت مداوم و در تمام ساعات بیداری، از سمعک یا پروتز کاشت استفاده کند تا بتواند از حداکثر ظرفیت باقی‌مانده شنوایی نهایت بهره را ببرد. در شروع استفاده از سمعک، سه تا چهار بار در روز سمعک یا پروتز را روی گوش کودک قرار می‌دهیم و به‌مرور ساعات استفاده از آن را افزایش داده تا زمانی که کودک در تمامی اوقات بیداری از وسیله تقویت‌کننده، استفاده کند.

روش تعیین گوش برتر

گوش برتر، گوشی هست که عملکرد بهتری از نظر شنیداری دارد، این برتری در طول زمان و بررسی‌های رفتاری مشخص می‌شود. ما در واقع کیفیت گوش دادن را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در شش ماه تا یک سال اول درمان کودک کم‌شنوا، تمرینات را کنار گوش برتر انجام می‌دهیم. یعنی از فاصله‌ی پانزده سانتی‌متری گوش برتر تمرینات رو شروع می‌کنیم تا گوش کردن یا listening شکل بگیرد. برای نیل به این هدف می‌توانید به والدین آموزش دهید که هر روز صبح با تست شش صدایی لینگ^۱، گوش‌ها را به‌صورت جدا گانه تست کنند. به این صورت که ابتدا سمعک گوش چپ را خاموش کرده و کنار گوش راست، تست شش صدایی لینگ را انجام داده و عملکرد و پاسخ کودک را یادداشت می‌کنیم. بعد از گذشت مدت زمانی، مثلاً بعد از ظهر همان روز، برای گوش چپ نیز همین کار را انجام می‌دهیم. سمعک گوش چپ را روشن و گوش راست را خاموش کرده و تست لینگ را تکرار می‌کنیم و پاسخ کودک را نسبت به صداها یادداشت می‌کنیم. این کار را به مدت یک هفته انجام می‌دهیم. پاسخ‌های گوش راست و چپ را با هم مقایسه کرده تا هر کدام عملکرد بهتری از نظر شنیداری داشت، به‌عنوان گوش برتر در نظر گرفته شود. در تست‌های شنوایی رفتاری که در کودکان زیر دو سال انجام می‌شود، دقیقاً نمی‌توان تعیین کرد که کدام قسمت از سیستم شنوایی آسیب‌دیده است. ولی با بررسی گوش برتر، عملکرد شنوایی هر گوش به‌صورت کیفی مشخص می‌شود. به این معنا که کودک با کدام گوش بهتر و سریع‌تر می‌شنود.

۱. آ، او، ای، س، ش، م

واکنش کودک به صدا

منظور از واکنش به صدا این است: ما وقتی صدایی را می‌شنویم پاسخ‌های متفاوتی نسبت به آن نشان می‌دهیم. واکنش یک کودک می‌تواند به صورت‌های مختلف پلک زدن، خندیدن، توقف شیر خوردن، ثابت ماندن و غیره باشد. به طور مثال وقتی جاروبرقی را در فاصله نزدیک به کودک روشن می‌کنیم، کودک به سمت صدا برمی‌گردد یا از فعالیتش که ممکن است، مکیدن، بازی کردن و غیره باشد، دست می‌کشد یعنی به صدای شنیده شده واکنش نشان داده است.

سه ماهه نخست

والدین محترم باید همواره به این مهم توجه داشته باشند که سه ماهه نخست آموزش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و در طول این مدت آنچه حائز اهمیت است، تقویت مهارت‌های شنوایی و تثبیت مسیر شنوایی کودک به منظور ایجاد بسترهای مناسب در جهت ارتقاء مهارت‌های شناختی، درکی و گفتاری کودک می‌باشد. والدین در منزل و در جلسات آموزشی می‌بایست بویژه در مراحل اولیه آموزش پرحرف، پرحوصله و درحین حال کم انتظار باشند.

والدین اصلی‌ترین حامی کودک در اجرای راهبردی برنامه‌های آموزشی او هستند پذیرش مشکل کودک و وارد شدن هرچه زودتر کودک به برنامه آموزشی و توانبخشی واز دست ندادن زمان طلایی رشد گفتار و زبان و چگونگی برقراری ارتباط مؤثر و عاطفی با کودک، باعث می‌شود که کودک در مسیر رشد گفتار طبیعی قرار گیرد.

پذیرش: پذیرش گام بسیار مهم جهت برداشتن قدم‌های بعدی درمان کودک است تا زمانی که والدین کودک به پذیرش نهایی نرسند واز گذاشتن سمک و پروتز کاشت در محیط‌های بیرون از منزل امتناع کنند پیشرفتی از نظر عملکرد شنوایی در کودک ایجاد نخواهد شد. ارتباط مؤثر و پیگیرانه والدین با متخصصین این حوزه و مشاهده کودکان کم شنوای موفق و بمباران اطلاعات در زمینه مشکل کودک و تعامل با والدین سطوح بالاتر از کودک خود و به اشتراک گذاشتن تجارب یکدیگر می‌تواند باعث شود که والدین در پذیرش مشکل کودک خود فائق آیند.

بعد از پذیرش والدین و کاهش نگرانی آنها نسبت به آینده کودکشان و آموزش به موقع و قرارگیری کودک در پروسه درمان توانبخشی، به سرعت شاهد پیشرفت کودک خواهیم بود. چون یکی از عواملی که بر پیشرفت کودک تاثیر می‌گذارد سن تشخیص کم شنوایی، دریافت سمک به موقع و پروتز کاشت حلزون، وضعیت عاطفی والدین و پذیرش مشکل، میزان مشارکت والدین در آموزش به کودک، هوش و سلامت روان کودک می‌باشد.

والدین باید بدانند که مسوولیت بزرگی در مورد پیشرفت کودک به عهده دارند و باید هر تجربه‌ای را به عنوان یک فرصت زبانی برای کودک خود در نظر بگیرند والدین از تمامی اتفاقات روزمره زندگی به عنوان یک فعالیت گوش دادن استفاده کنند و به سرعت معانی را به صداها متصل کنند.

کودک و سمعک

گام اصلی برای آموزش به کودک در یادگیری گوش دادن این است که کمک کنید تا هر روز بیش از پیش از سمعک استفاده کند. هنگامی که کودک برای اولین بار سمعک می‌گیرد به راحتی آن را نمی‌پذیرد و تلاش می‌کند که آن را در بیاورد. این یک واکنش طبیعی است. برخی از کودکان ناآرام و لجوج هستند. آن‌ها سمعک را به عنوان یک جسم خارجی مزاحم و دست و پا گیر تصور می‌کنند و سعی می‌کنند با واکنش‌ها و رفتارهای خشن، والدین را مجبور سازند که سمعک را از روی گوشش بردارند. با صبر و متانت و برنامه‌ریزی صحیح والدین، کودکان می‌آموزند که به سمعک احتیاج دارند و باید از آن استفاده کنند.

نحوه پذیرش سمعک

کودکان ناآرام و بیش فعال سمعک را به سختی می‌پذیرند. آنها پس از طی مراحلی که گاه چند هفته به طول می‌انجامد سمعک را قبول می‌کنند. طریقه شروع استفاده از سمعک به کودک بستگی دارد در این قسمت مراحل استفاده از سمعک برای یک کودک ناآرام شرح داده می‌شود.

مرحله اول:

قالب مناسب برای کودک تهیه می‌شود.

مرحله دوم:

- قالب را بدون سمعک داخل گوش کودک قرار دهید.
- پس از گذاشتن قالب داخل گوش کودک، توجه او را به اسباب بازی یا شیء مورد علاقه‌اش جلب کنید.
- پس از چند دقیقه قالب را خارج کنید.
- این کار را چند مرتبه در روز تکرار کنید.
- پس از چند روز از گذاشتن قالب برای کودک، این کار برای او به عنوان یک کار روتین روزانه تلقی می‌شود.

مرحله سوم:

- قالب را به همراه سمعک بر روی گوش کودک قرار دهید.
- هر روز سه بار و هربار تا پانزده دقیقه سمعک را روی گوش کودک بگذارید.
- هر روز پنج دقیقه بر مدت استفاده بیفزایید و در صورت تمایل کودک این زمان را بیشتر کنید.
- پس از یک هفته کودک در تمام مدت بیداری از سمعک استفاده خواهد کرد.

• در روزهای اولیه استفاده از سمعک باید محیط آرام و تا حد امکان بدون نویز (صدای زمینه در محیط) باشد.

• به مرور کودک با سمعک در محیط‌های دارای نویز حضور پیدا کند.

بنابراین اولین گام برای کمک به کودک در یادگیری گوش دادن این است که کمک کنید تا کودک:

1. سمعک را بپذیرد.

2. زمان استفاده از آن را افزایش دهد.

3. از سمعک در تمام مدت بیداری استفاده کند.

در مدتی که کودک از سمعک استفاده می‌کند، والدین باید فرصت‌هایی برای گوش دادن به او بدهند. او باید یاد بگیرد که به صداها توجه کند و معنای آنها را بفهمد.

اگر فوراً به صداها پاسخ نداد نا امید نشوید، صبور باشید و کار را ادامه دهید. مطمئن باشید بعد از مدتی شاهد پیشرفت او خواهید شد. کودک برای تجزیه و تحلیل و درک معنی همه اطلاعاتی که دریافت می‌کند به زمان نیاز دارد بنابراین وقتی سمعک می‌گذارد.

برای اطمینان از پذیرش دستگاه توسط کودک پیشنهاد می‌شود:

• برای پذیرش سمعک بهتر است ابتدا سمعک خاموش بوده و سپس آن را روی گوش قرار دهید، دقت کنید محیط آرام باشد به کودک نگاه کنید و سمعک را روشن کنید. با صدای آهنگین و خوشایند بگویید (صدای منو می‌شنوی!!) تمام این کارها را در چند ثانیه انجام دهید، به این ترتیب آگاهی از صدا برای کودک لذت بخش می‌شود.

• در صورت برداشتن دستگاه توسط کودک عکس‌العمل شدیدی (تنبيه کردن، دعوا کردن و ...) نشان ندهید تا از این طریق کودک نسبت به برداشتن دستگاه حساس نشود و زمینه لجبازی وی فراهم نشود، از این رو باید سعی شود تا در یک فرصت مناسب که حواس کودک پرت شده باشد (سرگرم بازی باشد و یا خوشحال باشد) مجدداً دستگاه را در گوش وی قرارداد.

• تقویت مثبت: زمانی که کودک از سمعک یا دستگاه استفاده می‌کند، تشویق کلامی داشته باشیم و از کار درست کودک تعریف و تمجید کنیم.

• در صورت مقاومت شدید، کودک را در مقابل نگذاشتن دستگاه از علائق و خواسته‌هایش محروم کنیم.

• سعی کنیم از اولین باری که قرار است دستگاه بر روی گوش کودک قرار گیرد خاطره خوبی برای وی ایجاد کنیم مثلاً جشن کوچک و دوستانه‌ای برای وی انجام دهیم و خوشحالی خود را از خریدن یک دستگاه قشنگ نشان دهیم...

📖 **نکته:** در ابتدا باید توجه داشت که سه فاکتور حواس جمعی، نزدیک بودن به منبع صدا و همچنین آرام بودن محیط از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

📖 **نکته مهم:** دائم از تکنیک گوش کن، من می‌شنوم تو هم می‌شنوی، آفرین خوب گوش می‌کنی، صدا می‌یاد و یا بردن دست به سمت گوش خود و کودک استفاده کنید.

• رعایت فاصله هنگام صحبت کردن

برای شنیدن اصوات، فاصله از اهمیت بیشتری برخوردار است. سعی کنید از فاصله نزدیک به سمعک یا پروتز (کنار گوش) کودک صحبت کنید، از فاصله دور صدا واضح شنیده نمی‌شود. هراندازه از کودک فاصله می‌گیرید گفتار شما نامفهوم و گنگ می‌شود. با گفتار آهنگین و آوازگونه با کودک صحبت کنید.

نکته: وقتی صحبت می‌کنیم زیر و بمی و شدت و سرعت گفتار دائماً تغییر می‌کند. اغراق در بیان این ویژگی‌ها به رشد و توسعه مهارت درک شنوایی کودک کمک می‌کند. این ویژگی‌ها مسئول انتقال معنا در جملات می‌باشد.

تعجب گوینده از یک موضوع در لحن و آهنگ گفتار او مشخص می‌شود نه خود کلمات، این ویژگی‌ها قابل دیدن نیستند بلکه آنها قابل شنیدن هستند.

با این ویژگی‌ها گفته‌ها حالت ریتمیک، آوازگونه با مکث‌های طولانی به خود می‌گیرد: مثل لالا، جوجوبه به، یا کشیده‌گویی یک واژه مثل: آ، ای نینییییی بیا!!!!

در بدو نوزادی گفتار مادرانه و آهنگین، همراه با مکث و کشیدگی صدا، اصوات گفتاری را برای کودک دلنشین می‌کند. زمانی که کودک پاسخ نمی‌دهد مادر زمان مکث را بیشتر می‌کند تا بالاخره کودک پاسخ دهد و شروع به آواسازی کند. مکث‌های مادر، به کودک امکان درک و پردازش گفته‌ها را می‌دهد. همچنین به کودک برای نوبت گیری علامت داده و باعث برانگیختن پاسخ می‌شود.

• زمانی که کودک مشغول بازی با اسباب‌بازی‌های مورد علاقه‌اش است با او با صدای آهنگین و شمرده نزدیک به گوش کودک صحبت کنید.

• در تمام موقعیت‌های مختلف روزمره مانند غذا دادن، تعویض پوشک، بازی کردن، حمام کردن و... با کودک به صورت جملات کوتاه، شمرده و آهنگین صحبت کنید.

• وقتی سمعک را روشن کردید با صدای آهنگین و خوشایند اسم کودک را صدا بزنید. به کاری که در همان لحظه انجام می‌دهد توجه کرده و درباره آن حرف بزنید. (توجه مشترک)

• درمورد آنچه می‌خواهد بشنود صحبت کنید. او می‌خواهد گوش دادن را یاد بگیرد.

• برای درک معنی اصوات، باید او را به طور مداوم در معرض اصوات محیطی و گفتاری قرار دهید مانند نام آواها و عبارات روزمره. برای داشتن محیطی غنی از گفتار و زبان از صحبت کردن با خود، صحبت موازی، تقلید، بسط دادن و گسترش و تعمیم استفاده می‌کنیم.

نام آوا چیست؟

آواهایی هستند که در زبان گفتاری ما همیشه همراه اشیای آشنا می‌آیند. یعنی صداهای مخصوص مرتبط با اسباب‌بازی‌ها، وسایل و حیوانات. مثلاً هنگامی که با کودکمان ماشین بازی می‌کنیم صدای بیب بیب را بیان می‌کنیم و هنگام تفنگ‌بازی، بنگ‌بنگ می‌کنیم در این موقعیت‌ها ما نمونه‌هایی از نام آواها را به کار برده‌ایم.

این آواها به دلیل این که: کل محدوده فرکانسی گفتار را پوشش می‌دهند و غنی از اطلاعات زبرزنجیری هستند، در آموزش از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و لذا شنیدن آنها و در نتیجه بیان توسط کودک آسان‌تر می‌باشند.

در واقع کانال شنوایی کامل‌ترین اطلاعات را در مورد ویژگی‌های دیرش یا کشیدگی، بلندی و زیروبمی فراهم می‌کند. جالب توجه این است که اغلب کودکان از جمله تعداد زیادی از کودکان کم‌شنوای عمیق ظرفیت شنیدن ویژگی‌های زبر زنجیری را دارند.

دلیل مهم استفاده از نام آوا در مرحله آگاهی از صداها

اگر ما بخواهیم کودک به صداهای جدید واکنش درستی نشان دهد، باید برایش معنادار شود. این یک مفهوم اساسی است که زیر بنای بخش آگاهی از صدا را تشکیل می‌دهد، بنابراین در هر گام آموزش، از دو نام‌آوایی که کاملاً به لحاظ ویژگی‌های زبرزنجیره‌ای (کشیدگی، شدت، سرعت، فرکانس و ریتم) متفاوت هستند، استفاده می‌کنیم و کودک را با آن دو صدا که از لحاظ شنیداری متفاوت هستند آشنا کرده (به عبارتی بمباران شنیداری می‌کنیم) هدف ما این نیست که در همان جلسات اول، کودک به صدا واکنش نشان دهد. در مراحل اول، هدف ما آشنا کردن کودک با آن صدا است. دلیل دیگر این است که والدین فرصت‌های زیادی را برای کودک کم‌شنوای خود فراهم کنند تا کودک به دفعات بسیار زیاد به اصوات مشابه در موقعیت‌های مشابه گوش کند. در نتیجه به آن توجه کرده و اصوات برایش معنادار می‌شود. بنابراین در هر گام آموزش که ممکن است دو تا سه هفته طول بکشد، شنوایی کودک را با دو صدای کاملاً متفاوت (از نظر ویژگی‌های زبر زنجیره‌ای) تحریک و بمباران می‌کنیم. این کار در حین بازی و مراقبت از کودک و یا هر شرایطی دیگر در طی روز انجام می‌شود. در واقع موقعیت‌هایی را فراهم می‌کنیم که کودک به‌طور مکرر با این اصوات گفتاری مواجه شود و فرصت‌های زیادی به کودک می‌دهیم تا آن صداها را بشنود و با آنها آشنا شود. (شانس شنیدن و توجه به اصوات را در کودک بالا می‌بریم) و کم‌کم در موقعیت‌های معنادار، این تمرینات به دفعات تکرار می‌شوند و کودک یاد می‌گیرد به اصوات گفتاری توجه کرده و آن‌ها را ذخیره کند و در مراحل بعدی تقلید و بیان نماید.

نکاتی برای آموزش نام آواها

برطبق "کتاب اولین سال درمان" ما برای هر نام آوا چهار توالی را طی می‌کنیم. ۱- معرفی ۲- کشف ۳- تقلید ۴- شناسایی ۵- بیان خودانگیخته. این مراحل در جداول هرگام آورده شده است (محمدی، ۱۳۹۵).

در مرحله معرفی، مربی با استفاده از موقعیت‌های پیشنهادی، چندین مرتبه شعر را خوانده و نام آوا را طبق آهنگ اشعار صوتی نیوشا بیان می‌کند. در این مرحله هدف این است که کودک در موقعیت‌های مختلف نام آوا را با خصوصیات زبرزنجیری و گفتار مادرانه بارها و بارها بشنود. در مرحله کشف که دومین مرحله در آموزش نام آواها می‌باشد، کودک در اثر شنیدن مکرر با تکنیک‌های به کار رفته، به کشف نام آوا بیان شده توسط گوینده می‌رسد و پاسخ‌های کشف مثل لبخند، برگشتن به سمت گوینده و نگاه و... را انجام می‌دهد. مرحله سوم آموزش نام آوا، مرحله تقلید می‌باشد. کودک نام آوا مورد نظر را بعد از مربی تقلید می‌نماید. که قطعاً در مراحل اولیه ممکن

است فقط تقلید دیرش یا سیلاب نام آوا و بعد تطابق برخی واژه‌های نام آوا و سپس تطابق شبه همخوان باشد. بسته به توان کودک، ما آن را می‌پذیریم و کودک را تشویق می‌کنیم. در مرحله شناسایی کودک می‌تواند با شنیدن شعر نام آوا از بین دو یا سه نام آوا، حیوان مربوطه را شناسایی کرده به آن نگاه کند یا نشان دهد و یا آن را بردارد. در مرحله‌ی بیان خود انگیزه که آخرین مرحله می‌باشد کودک در اثر تکرار آن قدر توانایی پیدا کرده که با دیدن حیوان یا اسباب‌بازی، نام آوا اش را بدون کمک بیان می‌کند. ممکن است گاهی کودکی به دلیل توانایی خوبی که دارد مراحل را همزمان و بدون فاصله انجام دهد و یا ممکن است کودکی نتواند مراحل سخت‌تر را انجام دهد. مربی باید بعد از هر جلسه جدول مربوطه را کامل کند و مشخص نماید کودک در چه مرحله‌ای قرار گرفته است. مراحل اجرای عبارت روزمره نیز همین چهار مرحله می‌باشد. این مراحل در جداول هر جلسه آورده شده است و مربی مانند نام آواها باید جدول را با ذکر تاریخ، بر اساس توانایی کودک تکمیل کند.

در حین آموزش نام آوا به موارد زیر دقت فرمایید:

- در طول ۲-۳ هفته تمرین در مواردی که شی یا تصویر مربوط به نام آوا استفاده می‌شود، جای آن شی ثابت باشد. مثلاً یک شی همیشه گوشه راست اتاق و دیگری سمت چپ باشد تا اگر کودک قادر به نشان دادن یا دادن شی نیست، حد اقل با توجه به آن سمت، نشان دهد که نام آوا را شناسایی کرده است و بین صدا وشی ارتباط برقرار نموده است.
 - تمرین آموزش نام آواها تا جایی پیش می‌رود که کودک بتواند با استفاده از حس شنوایی اسباب‌بازی یا عمل مورد نظر را از بین مجموعه ۶-۸ تایی انتخاب کرده و یا به آن اشاره کند. در این صورت کودک، نشان داده است که می‌تواند یک صدا (و در آینده کلمات) را با یک اسباب‌بازی ارتباط دهد (یعنی مرحله سوم تمرین نام آواها).
 - دقت کنید لازم است صدای هدف را با صحبت کردن در مورد اسباب‌بازی همراه کنیم، مثلاً گفته شود "من صدای آمبولانس را می‌شنوم که بلند می‌گه ب بو ب بو..."، تا کودک فکر نکند که "ب بو" اسم وسیله مورد نظر است.
- از جداول بخش پیوست برای هر جلسه استفاده کنید. مادر متوجه می‌شود که از او دقیقاً چه می‌خواهیم. مثلاً از مادر خواسته می‌شود دو صداواژه خروس و سگ را در مرحله معرفی و دو صداواژه گاو و گوسفند را در مرحله شناسایی کار کند. در مرحله معرفی، خواندن شعر مربوط به نام آوا توسط مربی در حالی که کودک مشغول بازی با آن شی است و یا در غیاب شی مربوطه، انجام می‌شود و مادر و کودک در قالب یک بازی مفرح دنبال آن می‌گردند و پیدا می‌کنند. چون در این مرحله فقط معرفی به کودک، مورد نظر ما است. اما در مرحله شناسایی از کودک انتظار می‌رود که بتواند طبق صدای شنیده شده، شی مربوطه را حداقل بین ۲-۳ شی دیگر انتخاب کند. تقدم و تأخر مرحله تقلید و تشخیص در کودکان مختلف متفاوت است و نسبت به کودک ممکن است با هم جابه‌جا شود (محمدی، ۱۳۹۵).
- دقت کنید که آهنگ آوازهای مربوط به نام آواها باید ثابت باشد. برای این منظور حتماً از مجموعه صوتی اشعار نیوشا استفاده کنید.

موقعیت‌های پیشنهادی و روش‌های اجرایی (جهت اجرای بهتر نام آواها)

۱. موقعیت پرواز:

همراه با کشش صدای (نام آوا مورد نظر) با زیربومی متفاوت اسباب‌بازی را بالا و پایین برده و هم زمان با توقف صدا حرکت مورد نظر را متوقف کرده و به اصطلاح در حالت فریز شدن قرار بگیرید.

۲. موقعیت جعبه تلقی:

اسباب‌بازی را داخل یک نایلون یا جعبه تلقی که داخل آن دیده می‌شود بگذارید. سپس جعبه را جلو چشم کودک تکان دهید و شعر مربوطه را بخوانید. قدری منتظر بمانید تا کودک با صداسازی یا حرکت سر و یا دست و حتی در ابتدای کار با تغییر جهت نگاه به سمت شما توجه کند و بدین شکل درخواست خود را برای گرفتن اسباب‌بازی مطرح نماید آنگاه می‌توانید اسباب‌بازی را از درون جعبه تلقی درآورده و به او بدهید.

۳. موقعیت کیسه پارچه‌ای:

اسباب‌بازی را داخل یک جعبه در بسته یا کیسه که داخل آن دیده نمی‌شود بگذارید و جعبه یا کیسه را تکان دهید. با خواندن شعر و یا تولید صدای مربوطه آرام آرام اسباب‌بازی را خارج کنید. هر بار که نام آوا را می‌گویید منتظر صداسازی کودک باشید و با کمترین صدا قسمتی از اسباب‌بازی را خارج کنید.

۴. موقعیت رنگ‌آمیزی و خمیربازی: با مازیک یا رنگ انگشتی یا خمیربازی همراه هر صداسازی اسباب‌بازی را رنگ کنید و یا تکه‌ای از خمیربازی را روی طرح مورد نظر قرار دهید.



۵. موقعیت پرتاب:

عکس اسباب‌بازی را به دیوار بزنید و با تولید صدا با توپ یا جوراب گلوله شده را به سمت آن پرتاب کنید.

۶. موقعیت بارفیکس:

اسباب‌بازی را به کش ببندید و از بارفیکس آویزان کنید تا در هوا معلق باشد سپس آن را در دست بگیرید. و با تولید صدای (نام آوا مربوطه)، اسباب‌بازی را بکشید تا پرتاب شود. زمانی اجازه کشیدن کش را به کودک می‌دهیم که یک آواسازی از او دریافت کنیم. البته بعد از گذراندن مراحل معرفی....

۷. موقعیت کش:

اسباب بازی را به کش ببندید. آن را جایی بگذارید که دست کودک نرسد. کش را در دست بگیرید و تنها زمانی کش را در اختیار کودک قرار دهید که آن چه را مد نظر شماست انجام داده باشد.

۸. موقعیت سطل آب:

یک سطل آب بیاورید و فقط زمانی به کودک اجازه دهید که اسباب بازی در به داخل آن بیندازد که کار مورد نظر شما را انجام داده باشد.

۹. موقعیت سوار کردن:

سوار کردن حیوانات به وسایل نقلیه

۱۰. موقعیت قایم کردن:

چند اسباب بازی را زیر شن یا نمک یا پارچه مخفی کنید. هنگام بازی به محض اینکه کودک شی را پیدا کرد شعر مورد نظر را بخوانید و...

۱۱. موقعیت برج هیجان:



چند لگو را روی هم بچینید تا برج کوچکی درست شود و اسباب بازی را بالای آن بگذارید. شعر را بخوانید و به محض گفتن (نام آوا مربوطه) برج را خراب کنید.

۱۲. موقعیت کارهای هیجان انگیز:

کودک انتظار دارد همیشه اسباب بازی بالا برود و در هوا حرکت کند اما انتظار ندارد آن را پرتاب کنید یا بچرخانید. از اسباب بازی های کوچک که ترجیحا از جنس نرمی باشند برای این موقعیت استفاده کنید و آنها یکی یکی با هیجان و پس از خواندن شعر به سمت بالا یا یک هدف نرم مثل متکا پرتاب کنید.

۱۳. موقعیت آب بازی:

در قالب بازی با آب پاش یا اسپری به طور ناگهانی به سوی هدف مورد نظر آب پاشید و شعر مربوط را بخوانید.

۱۴. موقعیت سطل پدالی:

اسباب بازی را روی در سطل پدالی بگذارید تا کودک بعد از شنیدن شعر و تولید (نام آوا مربوطه) با فشار پدال باعث پرتاب آن شود.

۱۵. موقعیت سرسره:

یک سینی را به حالت سرسره مایل بگذارید و اسباب بازی را بعد از خواندن شعر و تولید صدا روی آن سر بدهید.

۱۶. موقعیت کشیدن طناب:

یک جعبه سوراخ شده و چند نخ یا طناب رنگی که در نقاط مختلف گره دارد تهیه کنید و با هر بار خواندن شعر یک مقدار از طناب را می کشید تا بالاخره شی از داخل جعبه خارج شود.

۱۷. موقعیت باند پیچی:

از پیچیدن باند و زدن چسب به قسمت‌های مختلف بدن عروسک استفاده کنید.

۱۸. موقعیت پیدا کردن:

وسایل مربوط به نام آوا مورد نظرتان را داخل جوراب‌ها، زیر بالش کودک، لای پتو، داخل یخچال، روی صندلی ماشین، توی تخت و رختخواب یا کشوی کابینت و لباس‌ها قرار دهید و به‌طور اتفاقی همراه کودک پیدا کنید و...

۱۹. موقعیت جعبه پست:

تصاویر نام آوا یا عبارت را داخل پاکت گذاشته و یک جعبه شکاف‌دار درست کنید و پس از هر بار خواندن شعر مورد نظر آن را داخل جعبه بیندازید.

۲۰. موقعیت ماسک:

ماسک حیوانات را بزنی و نام آواهای مرتبط را تولید کنید.

۲۱. موقعیت لوله:

یک لوله مقوایی درست کنید و شیب‌دار بگذارید، اسباب‌بازی مربوطه را پس از انجام کار مورد نظر درون آن بیاندازید.

۲۲. موقعیت دیوار چینی:

با هر صداسازی یک بلوک بدهید و دیوار بسازید و بعد با توپ خراب کنید.

۲۳. موقعیت سلفون:

روی عکس کودک سلفون بکشید و روی اندام‌ها خط بکشید یا رنگ کنید و... عبارات مربوط را ارائه دهید.

۲۴. موقعیت کادو پیچ و زرورق:

وسیله را کادو پیچ کنید و بعد از انجام کار مورد نظر آن را در اختیار کودک قرار دهید تا کودک کاغذ را پاره و اسباب‌بازی را در بیاورد.

۲۵. موقعیت آسمان:

روی یک مقوا که عکس آسمان رو کشیده‌اید نخ بچسبانید که قابل حرکت باشد بعد روی نخ تصویر اسباب‌بازی که دور تا دور آن برش خورده را بچسبانید تا کودک با کشیدن نخ با کمک شما اسباب‌بازی به سمت بالا حرکت کند.

عبارات روزمره (عبارات دارای جز تکرار شونده) چه هستند؟

عبارات‌های روزمره در فعالیت‌های ساده و پرتکراری که انجام آن برای کودک بسیار آسان است، استفاده می‌شوند. این عبارات جز تکرار شونده‌ای دارند که در انتهای عبارت سه بار آن را بیان می‌کنیم. مثلاً هنگام باز کردن در / زیپ / دگمه و... ما به کودک می‌گوییم: در را باز کنیم باز باز این عبارت‌ها بر اساس واژه و همخوان تنظیم شده‌اند. لذا از تکرار هر عبارتی به این شکل خودداری کنید. مثلاً هنگامی که ما در را باز می‌کنیم، می‌توانیم بگوییم باز (باز) ولی هنگامی که در را می‌بندیم نمی‌توانیم بگوییم بسته بسته بسته

کودکان عبارات روزمره و رایج که حین انجام فعالیت با والدینشان، بارها می‌شنود، زودتر یاد می‌گیرند. اگر این عبارات و کارها در شرایط عادی روزانه به کودک آموزش داده شود، کودک سریع‌تر یاد خواهد گرفت. بهتر است تکرار این عبارات، در قالب بازی، تصاویر و عکس‌ها انجام شود تا یادگیری سریع‌تر گردد.

به یاد داشته باشید «تکرار» عضو ثابت و همیشگی تمرینات ماست. ممکن است والدین از این که هرچیزی را صدها بار تکرار کنند احساس ناراحتی نمایند. اما باید بدانند که بدون این تکرارها سرعت یادگیری کودک آرام خواهد شد. برای شروع کار روی عبارات، از یک دوربین استفاده کنید و از کودک، در حال انجام فعالیت‌های عادی روزانه مثل خوردن، خوابیدن، سوار شدن به ماشین، شستن دست، بالا رفتن، گریه کردن، پاک کردن بینی، تعویض پوشک و... عکس گرفته و آن‌ها را پرینت کنید. با هر عکس، عبارت تکرار شونده مربوط به آن را تکرار کنید و عکس را به بچه نشان دهید.

به عنوان مثال عکس مربوط به خشک کردن صورت: عبارت مرتبط: صورتتو خشک کن خشک خشک عکس مربوط به بازی کردن با ماشین: عبارت مرتبط: ماشینو هل بده هل هل هل

سپس عکس را به کودک بدهید، عبارت را بیان کنید و به کودک فرصت دهید تا اوهم بتواند قسمت‌های تکرار شونده عبارات را تقلید یا بیان کند. توجه داشته باشید که باید به کودک مهلت کافی برای شنیدن اطلاعات و پردازش آن و انجام عملی که شنیده است را بدهید. به یاد داشته باشید همیشه عبارات روزمره دارای کلمات تکرار شونده، برای شنیدن، به خصوص برای کودکی که تازه متکی به شنیدن شده است، آسان‌تر از کلمات واقعی می‌باشد. چون ما خصوصیات زبرنجیری قابل شنیدن را باکشیده گویی، تکرار و آواز گونه گفتن، به عبارات اضافه می‌کنیم.

نکته مهم: بیان جز تکرار شونده حتماً باید آهنگین و غنی از خصوصیات گفتاری مادرانه و دارای تأکید اکوستیک یا هابلایت باشد.

عبارت‌های روزمره، برای یادگیری ارتباط آوا و معنا در کودکان بسیار مناسب هستند و در طول روز هم بسیار تکرار می‌شوند. در این عبارات، ما می‌توانیم یک جزء را به صورت غنی از خصوصیات زبرنجیری تکرار نماییم تا قابل شنیدن‌تر شود.

توجه: در هنگام بیان عبارات روزمره، دو جز توسط مربی بیان می‌شود و قسمت سوم جهت برانگیختن عکس‌العمل کودک با تاخیر بیان می‌شود.

نکاتی برای آموزش عبارات دارای جزء تکرار شونده

- ابتدا عبارات را بیان کنید و بعد قسمت تکرار شونده را در انتهای عبارت بگویید.
- عبارات در کنار فعالیت معنادار باشد. آن‌ها را به تنهایی تولید نکنید، تا بعد از حذف قسمت‌های تکرار شونده، منظور ما را بفهمد و عبارت را به درستی درک کند.